46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 557 Գ. ՊՈԼԻՍ, ՓԵՏՐ. 20/5 ՄԱՐՏ 1903 ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 ՁԻԼՀԻՋԷ 20 ՇՈՒՊԱԹ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գրան Ռիւ Տէ Սանթէ, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԿԵՐԷՊ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنجه یوی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : اوحانس فرید
اداره‌سی : استانبول جادهٔ عالی باب سرعسکرلک نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Ցարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 գր.	50 գր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Դրսեւորհմանի համար	25 ֆր	13 ֆ

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՍԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Ո՞Վ ԷՐ ԶՈՂԱ

— Անբարոյական վիպասան մը,
— Վրան բաց գրող հեղինակ մը,
— Կեանքին աղտոտութիւնները միայն տեսնող գրագէտ մը.

Այսպէս պիտի պատասխանեն անշուշտ անոնք, որոնք ԶՈՂԱՆ ընաւ կարդացած չեն և ուրիշներու դատաստանով վճռելու տկարութիւնը ունին։ Նախ սա պէտք է գիտնալ թէ՝

ԷՄԻԼ ԶՈԼԱՅԻ ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆԸ ՇԻՏԱԿ Է ԹԷ ՍԽԱԼ

Ասիկայ այնչափ ծեծուած խնդիր մըն է որ չարժեր մեր կողմէ ո և է դիտողութիւն ընել հոս, քանի որ նոյն իսկ մեծահռչակ վիպասանին մահուանը առթիւ, արդէն երկարօրէն գրեցինք անոր գրականութեան և դպրոցին նկատմամբ։

ՍԻՐՈՑ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸԷՆ ԵՆՔ — որ քանի մը օրէն կ'ուտարի — իբր Մանզումէի թերթն պիտի հրատարակենք.

ԲՆԱՊԱՇՏ ՎԱՐՊԵՏԻՆ ԷՄԻԼ ԶՈԼԱՅԻ

ամէնէն ժողովրդական և ամէնէն տաժամդիք մէկ վէպը, գաղափար մը տալու համար մեր հասարակութեան թէ, ինչ է Զոլայի գրականութիւնը, գրելու ինչ եղանակ ունի ան, որ այսչափ խծծանքի և միեւնոյն ժամանակ փառաբանանքի արժանացած է միշտ, գաղափարներու տարբերութիւն մը առաջ բերելով իր ընթերցողներուն մէջ։

Մեր այս ձեռնարկը բոլորովին նորութիւն մըն է մեր լրագրութեան համար, քանի որ այսչափ հռչակ հաճած հեղինակի մը և ո՛չ մէկ երկը հայերէնի վերածուած է ցարդ, և Հայ հասարակութիւնը առանց շոշափելի համոզումի, ուրիշներու խօսքովն է որ կը դատէ, կը դատապարտէ ԶՈԼԱՆ՝

ԲՆԱՊԱՇՏ ԴՊՐՈՑԻՆ ՏԻԵԶԵՐԱՀՌՉԱԿ ՎԱՐՊԵՏԸ

առանց մօտէն ճանչցած ըլլալու զայն։

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ
ԷՄԻԼ ԶՈԼԱՅԻ ՄԷԿ ՎԷՊԸ

առիթ կուտայ ընթերցող հասարակութեան գաղափար մը գոյացնելու «բնապաշտ» դպրոցին ալ վրայ և անոր համեմատ իրենց դատաստանը ընել այն դպրոցին վրայ, որ ժթ. դարու գրական գլխաւոր հոսանքը կազմած է։

Հետեւաբար այլ եւս անծանօթ մը չպիտի մնայ ԶՈԼԱ, որուն

ԱՄԷՆԷՆ ՅՈՒԶԻՉ ԵՒ ՀԵՏԱՔՐՔՐՈՒՇԱՐԺ ՄԷԿ ՎԷՊՈՒ

որ գլխաւորաբար ամուսնական առամի մը շուրջ կը դառնայ, պիտի ըլլայ բոլորովին նոր թերթօնը

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԹԵԱՐԻ։

"ՍՏՐԻՏԵԱՒ ՓԱՆԱՅԻՐԸ„

ՑՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Քօքոնա Քաթինկօի մը կամ փալիքարեա Սդավոլաքի մը փափաքով չէ՛ր ապահովաբար, որ մեր քէր եւ ինքս ալ չափել համբաւաւոր Թաթավլայի ցից ճամբան, տեսնելու համար վերջապէս ի՞նչ ըլլալը սա «Մարիտեաի Փանայիրդին», որ ա՛նչափ տարածուն հռչակ մը հանած է Գալիսի մէջը, և որ ուժով մագնիսի մը պէս իրեն կը քաշէ կերպ կերպ մարդոց ահագին բազմութիւն մը, Գալիսի ամէն կողմերէն, մինչեւ ամէնէն հեռաւոր արուարձաններէն և անծանօթ թաղերէն, Բարեկենդանի վերջալուսոց օրը, երկուշաբթի, երբ աքաղալուխ բարեկենդանցուներուն հրարքը ոգեւոր թափ մը կ'առնէ, խրախճանքի հեշտալի օրերուն մահուան տխուր զգացումէն ազդուելով։

Կեանքի այլազան ձեւերը և մարդուն բնաւորութեան իսկական գոյները իրենց հարազատ արտայայտութիւնը կը գտնեն հոն, ուր մարդկային ամբոխին անդամները, ինքնամոռաց չուայտանքի մը մէջը, ինքզինքին կը յանձնեն ոնոյթի մը ալեգուն երեւոյթներուն, որոնք իրենց միաքին ստեղծագործութիւններն են, ինչպէս Մարիտեա Փանայիրինը, որ իր տեսակին մէջը, ոնոյթի եզական օր մըն է, Ցօրնին համար, ուրկէ անմասնակից մնալը կատարեալ զրկանք մը և ցաւ մը կը համարի ինքը։

Կեանքի ուսումնասիրութեան տեսակէտէն մեծապէս շահեկան ալ դերուագներուն հանդիսատեսութեան փափաքով մըն է որ, կը մղուիմ չափչփել փոշոտ ու աղտակալի ճամբան Թաթավլայի, ուր հասնելու համար մարդ պէտք ունի ենթարկուելու ամէն ան անհաճոյ ու ագեղ բաներուն, զորս Տօլապ-Տէրէն ու իր շրջակայքը կը թաքուցանեն իրենց ծոցին մէջը։

* * *

Ցորեկուան գաղջ ու գգուող արեւով մը, գլխուս վրայ, Թաքսիմէն ճամբայ կ'ինամ դէպ ի Փանայիրը, ճամբուն երկայնքին Թաւալող կառքերուն քովն ի վեր, որոնք զիրար հալածելու իրենց արընթաց արշաւանքով, փոշի հոն ամպեր կը բարձրացնեն օդին մէջը։

Զօրանոցին անկիւնը ճեղքելէ ետքը, բլրակին գագաթէն, եռուզեռումին նշանները ծայր տալ կը սկսին։

Ամէնի մէջիններու սեւ բանակ մը, կը վժայ, կը տատանի, իբար կը հիւսուի, հեռուն, Թաթավլայի զառիթափը հանող ցից ճամբուն վրայ։ Կարմիր, ճերմակ, դեղին ու դեռ գոյներուն է՛ն պառոտները, տեղ տեղ, կ'աղարտեն միապաղաղ անքծութիւնը ադ տեւաւորեան, որ գեարնը ցոյց չի տար իր համատարած սաւանին տակէն։

Ժանգոտած թիթեղներէ կառուցուած հիւղակներու քովէն անցնելով, և հետզհետէ զառիթափին տակը իջնելով, կը հասնիմ տարօրոր տօնական դէսի կեդրոնին։

Աղտոտ ձորի մը երկու կուշտին վրայ, հանդէսները սարքուած են, լքուած սրճարաններու, աղտոտ խանութներու և խարխլած տուներու առջեւը։

Մարդու տեսակ չկա՛յ որ պակաս ըլլայ հոն։

Շուայտ ծերեր, անմամբ անգործներ, զեղչ ջրհանկիրներ, ձկնորսներ, գործէ փախչող բանւորներ, աչկերտներ, անօթութենէ մարերմին լցուղ լակոտներ ու չափահաս ալ մարդիկ, հիւանդկոխ, քօտցած էշերով, տակր, ծերացած ձիերով, մչտելով, խթելով իրենց տակի անասունները, կը մոգելցին կուտան ու փոս ելեւէջներով ակօսուած սամանքոտ զառիվերը, որ ցանկալի հանդիսավայրը կը հանէ։

Ճամբուն երկու կողմը, հինուսմին, խեղճուկ տուներու պատուհաններէն, անթիւ գլուխներ դուրս կախուած են, ա՛նչափ տուռ՝ որչափ կրնան պատուհանները սղմեցնել իրենց մէջը։

Շատ դուռերու առջեւ ալ, անհոգ տարողներ, իրենց կնիկներովը և աղջնակներովը շրջապատուած, խրախճանքի շրջանակ մը ձեւացուցած են, օդի սեղանին շուրջը, ու ախորժակամ ու աղտեղի աղանդերներ, անհաճոյ խառնուրդ մը կը ներկայացնեն, կէսխմուած, թափած, գինովութեան հետեւանքով կորտուած գինի գաւաթներուն քովը։

Ասանք մէյ-մէկ խումբ նուագածու՝ ալ գտեր են, ձայներնին մարած, խմելէ ուռեցած ու կապարմիր մարդիկ, որոնք բերանին կամ ձեռքերնին բան մը՝ կը փչեն, կը չալեն, կը կանչեն, կատարեալ անզգայութիւնով, չհասկնալով ի՛նչ ըլլալ ըրածնուն։ Ու գլուխին մէջ կողմէն միւսը կը տատանի շարունակ, շլմորուն ու յափրած նայուածքներու հետ։

Անհուն խնձիղ մը կը տիրէ ամբոխին մէջը, տենդոտ ու ոգեւոր եռուզեռք մը, մեղուային վժժացում մը, անսահման խտամուտ մը, որ խղդուք կը բերէ վրդ։

Զիերը և Բաղդամի համբերատար խեղճուկ ոսկանչաւորները, մարդ կոխոտելու սպառնալիքով, իրենց անգութ ձերերը չալեկոծ կոնակներն, քրտնքներ քամելով ճակատուն, ? տալէն, հեւ ի հեւ, կը ճանկռեն զառիվերը։

Դիմակաւորներու համայնապատկերային տեղանքում մը, շրջանը կ'ընէ զառիվերին, վերէն վար ու վարէն վեր, պարզելով այլազան ձեւերու, զոյներու, կերպարանքներու, խոխկութեան տեսակներու, գռեհկութիւններու խուժդուժ տեսարան մը, որուն չատ քիչ կարելի է հանդիպիլ։

Շրջապատող դրուագներով զբաղուած, առանց զգալու, ճամբուն բարձունքը կը գտնեմ ինքզինքս, ուր ոգեւորութիւնը, եռ ու զեռքը իր գեղարգոյն գագաթնակէտին կը հասնի։

Ընդարձակ սարաւանդ մըն է ասնանդէսին կեդրոնը կազմող ասբարձունքը։

Տենդոտ, աղմկալից, ժխորախառն ու անկարգութեան կերպով եռ ու զեռքոտ կեանք մը կ'անցնի հոս, բացատանին մէկ ծայրէն մինչեւ միւսը, ուր անթիւ գինետուններ, սրճարաններ, ճաշարաններ փոխադրուած են, վերջապէս ամէն ի՛նչ բանի որ մարդս պէտք ունի և ուր մարդոց դասակարգերէն ո՛չ մէկ նմոյշ մը կը պակսի, ոչ իսկ... հայ վարժուհին։

Ամէն մարդ բանով մը զբաղած է, ամէն գլուխէ ձայն մը կուգայ, անսահման իրարանցում մը կը տիրապետէ ամբոխին մէջը, տալով անոր երեւոյթը մեծագումար աշխատողներու, որոնք գործի վրայ են, բայց բան մը չեն ըներ։

Բացատանին առաջին չափ, շրջանակներ կազմած են մարդիկ, բոլորուած օղիին ու գինիին շուրջը, ուր աղանդերներու սիրա-խառնուածը լղճուկուութիւն մը կը ծփայ. անոնք կը խմեն, իրարու ետեւէ, անդադար, գաւաթներու լիքը կը փոխադրեն իրենց որովայնը, քիթերնին բերանին աղատելով, ըմպելիներուն կէսը կուրծքերնուն վար թափելով, իրարու կոկորդէ վար լեցնելով, չգիտնալով ըրածնին, ա՛լ անզգայացած ոգելիցներուն չոգիին, որ կը ֆչացնէ զիրենք պարզապէս, տակը կրակ դրուած մեքենայի մը կաթսային պէս։

Ասանց քովն ի վեր, շրջանակին մէկ ծարօքը, կամ խառնուած անոր, իրենց կնիկները, կուրծքերնուն վրայ աղտոտ լաճ մը, ծիծերնին բաց, ինքզինքնուն ելած, կը ճնկեն, ասանք ալ, երբեմն բերներնուն դուրս տալով խմածնին, գիրկերնուն տղոց երեսին, որոնց շարքը կը լրացնեն իրենցմէ մէյ-մէկ մատ մեծերը, աղայ-աղջիկ, որոնք ամէնքն ալ կը խմեն, կամ կը խաղան։

Զայնը մարած նուագ մը, նուազկոտ եղանակ մը կը թրթռացնէ, ու ատոր կանչին՝ խումբին անդամները, բերաննուն աղեղը ծուռ մը լարած, գլուխնին մէկ քովէնի կախ, աչքերնին կէս բաց կէսագոց, թափթփած արտասանութիւնով մը, կը կանչեն, երգի անհասկնալի հատկատորներ կը թռցնեն չլսելիութենքնուն, ու մէջերնուն մէկը, ոտքի վրայ կանգնելու անկարող, խաղալու կ'ելլէ, ու թեւերը բացած, մատները չխրատցնելով, գլուխը միշտ եռատաղ, ձեղ հարիւրաւոր խորհուրդներուն, քուլը ծանրացաւ աչքերուն վրայ ու քընացաւ, հաստատ կերպով մտադրելով որ կանուխ արթննայ առտուն։

Զորս ժամուան քունն ու հանգիստը բաւական կազդուրած էր Տիկին Շարամովը որ հեռաւեայ առտուն կանուխ արթննալով, աչքէ անցուց տան ամէն մասերը։ Պէպէքը որուն վրայ այնչափ կը գուրգուրար, սիրեց, գգուեց ու կամենուին յանձնելով, ինք սկսաւ առաւաւն պատրաստութիւններ տեսնել, իրենց նորատաց կեանքը հաճելի ընծայելու համար ամուսնոյն։ Ուրիշ բանի վրայ չէր խորհեր հիմա նախկին տարփուհին, եթէ ոչ կարելի եղածին չափ հրապոյր դնել իր ընկերութեան մէջ ու մէկ երկու օրուան համար քովէն չհեռացնել հանքատէրը, մինչեւ որ իրենց ամուսնութիւնը վաւերացնող գործողութիւններն աւարտէին։ Ուստի այս նպատակով հրահանգներ տուաւ ծառայողներուն, և ինք ալ հագուեցաւ խիստ վայելուչ կերպով ու մեղրածորան շրթունքներով Շարամովի ներկայանալով, զոյն քունէն արթնցուց։

Հանքատէրը որ չատ քիչ բան կը յիշէր գիշերուան անցած դարձածներէն, մանաւանդ պատկէն, հիմա անկողնին ներսը գեղուհին տեսնելով, հիացքնչ մնաց ու անմիջապէս անկողնէն ելլելով,

—Ամ ինչ բարեբախտութիւն, գոչեց, արդեօք երազ է թէ իրականութիւն։

—Դուք ի՞նչ կ'ուզէք սեպեցէք, ես աշխարհի ամէնէն երջանիկ կինը կը նկատեմ զիս և այս օրն ալ կեանքիս ամէնէն բարեբաստիկ ժամը, քանի որ ամուսնոյս ծառայելու բախտը պարգեւեց ինձ Աստուած։

—Ամուսի՞ն, կրկնեց Շարամով, անանկ բան մը եղա՞ւ... բայց իրաւ մենք պակուեցանք, այնպէս չէ։

—Կատակ չուզեր, ել ձեռքովս հագուեցնեմ քեզ, և կը խնդրեմ որ վիզս ծուռ չձգես, սիրելի ամուսին, դուն մեղրալուսինի հաճոյքը վայելած ես գուցէ առաջին ամուսնութեանդ, ինձ համար անանկ չէ սակայն, տարիներէ ի վեր այս երջանիկ վայրկեանին կը սպասէի և մասնաւորաբար կը խնդրեմ որ գոնէ սա մէկ չաբաթը գործի չիջնաս և մեղրալուսինի կեանք վայելել տաս ինձ։

—Շատ աղէկ, սիրելի ամուսին, բաւ Շարամով, միթէ բան մը կրնա՞մ զլանալ ես քեզ, ինչպէս որ հաճելի կը թուի, այնպէս կ'ընենք։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՔԱՍԻՄ 72

ԿՆԱՐՈՏ ՀԱՆԳՈՅՑ ՄԸ

ՎԷՊ
Տեղական-ընտանեկան կեանքէ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ե.

Շարամով առանց տատամսելու, հանեց չէքի տետրակը գրպանէն և հինգ հազար ռուպլի գրելով անոր պարապ մէկ թերթին վրայ, ստորագրեց զայն ու ամուսնոյն ներկայեց։ Քահանան արդէն պատրաստած էր առժամանակեայ վկայագիրը, զոր յանձնեց տիկինին ու անոր փոխարէն հինգ հազար ռուպլինոց չէքը գրպանելով։

—Ձեր և իմ պատիւս այնպէս կը պահանջէ որ տիկի՛ն, բաւ, բոլորովին գաղտնի մնայ այս պակի տարտղնութիւնը մինչեւ ոչ ես վաղը պաշտօնական գործողութիւնները կատարելով հրամանագիրը առնեմ, այն ատեն աւելի վաւերական հանգամանք կ'ստանայ ամուսնութիւնը։

Վրացուհին այլ և Տիկին Շարամով եղած էր չատ լաւ կը կշռէր քահանային խօսքերուն ճշմարտութիւնը, ուստի երախտագիտական ցոյցերով ապահովեց զայն ու խնդրեց որ անհոգաբար փութացնէ պաշտօնական գործողութիւնները և վստահ ըլլայ խնդիրին գաղտնի մնալուն։

Կէս գիշերը անցած էր արդէն երբ քահանան տուն վերադարձաւ որմէ ան միշտպէս եռաբ տիկին Շարամով իր ներկայութեանը կանչեց տան ամբողջ ծառայողները ու շնորհակալութիւն յայտնելով անոնց մատուցած շնորհաւորութիւններուն, մասնաւորաբար խնդրեց որ, ո՛և է մէկը բան չբռնէ այս մասին, մինչեւ որ քահանան իր ձեւակերպութիւններն աւարտէ։

Ծառայողներուն տիրուհի մը պէտք էր, մանաւանդ այնպիսի տիկին մը՝ որ հմակրելի, արժեքաւոր ըլլար և քիչ մ'ալ երախտապարտ մնար իրենց, Շարամովի կնոջ արտուքէն զգուած էին արդէն, ողորմած հոգին քար մը քարի վրայ դրուածի պէս, տեղէն չէր շարժեր ու շարունակ դժգոհանք կ'արտայայտեր, իսկ նորապատկ այս տիկինը թէև իչխել, հրաման ընել գիտեր, բայց մարդ հաճոյք կզգար անոր ծառայելէ. գեղեցկութիւն մը, անուշ լեզու մ'ունէր, որմէ թալուած՝ ամէնքն ալ խոստացան բոլորովին լռութիւն պահել, քանի որ այնպէս կը պահանջէր իրենց տիրուհին չորը։

Տիկին Շարամով իւրաքանչիւրին ալ հարանեկան մանաւոր պարգևներ տալ խոստանալ եռաբ, հրաման տուաւ որ երթան հանգստանան, և գործ ունենալի հատատ հիմի վրայ դնելու համար, անոնց գլխաւորը իր քով պահելով, մտերմական ձեւով մը,

—Դիտե՛ս, ըսաւ, ասոնք բարեմիտ են, կրնայ ըլլալ որ բան մը փախցնեն իրենց բերնէն, հետեւաբար կարելի չէ՞ որ վաղը հսկողութիւն ընես քիչ մը և տունէն դուրս չհանես որ առիթ չունենան մարդու հետ տեսնուելու։

—Տիկինը թող անհոգ ըլլայ այդ մասին պատասխանեց մարդը, գոհ ըլլալով որ այսպէսով սանձը ձեռք կ'անցնէր տիրուհիին, վաղը մէկալնոր տունէն դուրս չեմ հանել տար անոնցմէ և ո՛չ մէկը, մինչեւ որ քահանան վերադառնայ պաշտօնաթուղթերով, մինակ թէ չեմ գիտեր, տիկինը կը ներէ՞ ինձ բան մը հարցնելու։

—Խօսեցէք, ըսաւ Վրացուհին, մի՛ քաշուիք։

—Պարոն Շարամով արդեօք պիտի կրնայ լռել մէկ քանի օր, որովհետեւ բուն խնդիրը անկէ կախում ունի։

Ծառաներու պետին դիտողութիւնը չատ արդարացի էր, ամէնէն առաջ Շարամովը պէտք էր լռեցնել, Տիկինը վայրկեան մը մտածելէ ետք.

—Շնորհակալ եմ ձեր այդ հոգածութիւնէն համար, ըսաւ, և պիտի չի՛մոռնայ, տեսանք պիտի ջանք մը ընենք չենացնել քահանային։

—Ես միշտ պատրաստ եմ հլու և հնազանդ կերպով ծառայել ձեզ։

—Շնորհակալ եմ, պիտի վարձատրեմ ձեր աշխատութիւնը։

—Պակաւելէ ետքն ալ սրտմտութիւնը վերջ գտած չէր խեղճ կնկան, որ առուսընէ ի վեր քաշած հոգեկան տանջանքներէն ու յուզումներէն յոգնած, պառկած, կարողութիւն չէր ընդդիմ իր վրայ բերան բանալու և ան-ղէն շարժելու։ Սակայն տիկուն բնաւորութիւն և անյողդողդ կամք ունէր և ոչ մէկ արգելքի դէմ չընկրկելու չափ, մանաւանդ հիմա որ նպատակին հասած էր այլեւս, արիութիւնը կբրկնապատկուած էր ու եռանդ մը, իղձ մը առաջ կը մղէր զինք պատուաւորապէս գլուխ հանելու համար սկսած կնճռոտ ձեռնարկը։ Ծառաներուն պետը սիրաշնորհելով ճամբու դնելէ ետք, ննջասենեակը վերադարձաւ, ուր արդէն Շարամով մահճակալին մէջ պառկած կը խորթար։ Ինք ալ ինկաւ անկողին ու հակառակ գլխուն մէջ դարձող հարիւրաւոր խորհուրդներուն, քունը ծանրացաւ աչքերուն վրայ ու քընացաւ, հաստատ կերպով մտադրելով որ կանուխ արթննայ առտուն։

Զորս ժամուան քունն ու հանգիստը բաւական կազդուրած էր Տիկին Շարամովը որ հեռաւեայ առտուն կանուխ արթննալով, աչքէ անցուց տան ամէն մասերը։ Պէպէքը որուն վրայ այնչափ կը գուրգուրար, սիրեց, գգուեց ու կամենուին յանձնելով, ինք սկսաւ առաւաւն պատրաստութիւններ տեսնել, իրենց նորատաց կեանքը հաճելի ընծայելու համար ամուսնոյն։ Ուրիշ բանի վրայ չէր խորհեր հիմա նախկին տարփուհին, եթէ ոչ կարելի եղածին չափ հրապոյր դնել իր ընկերութեան մէջ ու մէկ երկու օրուան համար քովէն չհեռացնել հանքատէրը, մինչեւ որ իրենց ամուսնութիւնը վաւերացնող գործողութիւններն աւարտէին։ Ուստի այս նպատակով հրահանգներ տուաւ ծառայողներուն, և ինք ալ հագուեցաւ խիստ վայելուչ կերպով ու մեղրածորան շրթունքներով Շարամովի ներկայանալով, զոյն քունէն արթնցուց։

Հանքատէրը որ չատ քիչ բան կը յիշէր գիշերուան անցած դարձածներէն, մանաւանդ պատկէն, հիմա անկողնին ներսը գեղուհին տեսնելով, հիացքնչ մնաց ու անմիջապէս անկողնէն ելլելով,

—Ամ ինչ բարեբախտութիւն, գոչեց, արդեօք երազ է թէ իրականութիւն։

—Դուք ի՞նչ կ'ուզէք սեպեցէք, ես աշխարհի ամէնէն երջանիկ կինը կը նկատեմ զիս և այս օրն ալ կեանքիս ամէնէն բարեբաստիկ ժամը, քանի որ ամուսնոյս ծառայելու բախտը պարգեւեց ինձ Աստուած։

—Ամուսի՞ն, կրկնեց Շարամով, անանկ բան մը եղա՞ւ... բայց իրաւ մենք պակուեցանք, այնպէս չէ։

—Կատակ չուզեր, ել ձեռքովս հագուեցնեմ քեզ, և կը խնդրեմ որ վիզս ծուռ չձգես, սիրելի ամուսին, դուն մեղրալուսինի հաճոյքը վայելած ես գուցէ առաջին ամուսնութեանդ, ինձ համար անանկ չէ սակայն, տարիներէ ի վեր այս երջանիկ վայրկեանին կը սպասէի և մասնաւորաբար կը խնդրեմ որ գոնէ սա մէկ չաբաթը գործի չիջնաս և մեղրալուսինի կեանք վայելել տաս ինձ։

—Շատ աղէկ, սիրելի ամուսին, բաւ Շարամով, միթէ բան մը կրնա՞մ զլանալ ես քեզ, ինչպէս որ հաճելի կը թուի, այնպէս կ'ընենք։

(Շարունակելի)

կայ չեմ գիտեր ինչ մը՝ թեթեւութեան, պարզամտութեան, անխելքութեան և զեղխ չու

կրցան ազատուիլ։ Հրդեհը ծխնելոյզէն ծագում առած էր։ Տուները ապահովագրուած չէին. վնասները 600 ոսկիի կը հասնին։

—Նոյն գիշեր ժամը 9ին Սկիւտար Գուկուրլուի կողմը փայտէնէ քէօշկ մը հրդեհ ծագեցաւ և ամբողջովին այրեցաւ։ Շէնքը որ ապահովագրուած չէր 400 ոսկի կ'արժէր։

—Նոյն գիշեր առտուան դէմ, նոյնպէս հրդեհ ծագեցաւ Մօտա, Գօնթան փողոց, տիրական քարաշէն տունէ մը որ ամբողջովին այրեցաւ։ Շէնքը 600 ոսկիի ապահովագրուած ըլլալով, քննութիւնները կը կատարուի հրդեհին ծագման մասին. մանաւանդ որ ասկից առաջ հեղ մը հրդեհ ծագած էր նոյն շէնքին, որուն տէրն է իտալապատակ Մ. Թէոթօ։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ. — Անգլիական «Էքսէ» շոգենաւը անցած օր Վառնայի նաւահանգիստը մտած տեսն զարնուեցաւ Լոյսի «Էվէրը» շոգենաւին և քիչ մը վնասեց անոր։

—Թաքէի «Գարամանի» շոգենաւը, առջի իրիկուն, երբ քարափի ընկերութեան «Սթամպուլ» նաւամատոյցին առջևը դարձեալ մեծ քարափէն կը բաժնուէր, նաւամիջը դէմ առ դէմ եկաւ Շերքէթի 38 թիւ շոգենաւին հետ որ նոյն միջոցին կամուրջէն մեկնած էր։ Նաւամիջը զարնուեցաւ 38 թիւին ալ կողմի անիներու ծածկոցին որ թեթեւ կերպով վնասուեցաւ։ Իսկ նաւամիջը գլխու կողմէն բաւական վնասուեցաւ. 38 թիւը կրցաւ ճամբան շարունակել։

Քարափի ընկերութիւնը 100 ոսկի կը պահանջէ Շերքէթէն իր հատուցում։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՏԷՐՏԷՐ ՄԸ

ՈՐ ԶԷԹԸ ԻԲՐԵՒ ՄԻՒՌՈՆ ԿԸ ԾԱԽԷ ԵՒ ՍԿԻՀԷՆ ՕՂ ԵՒ ԱՊԱՐԱՆՋԱՆ ՇԻՆԵԼ ԿՈՒՏԱՑ

ԻՐ ԵՐԷՑԿԻՆԻՆ ՀԱՄՈՒՐ

Այս անգամ քահանայի մը անօրինակ շահատակութեան լուրը Ֆաթսայէն է որ կուգայ, զանազան պարագաներու մէջ գործուած։

Այդ տեղի Տ. Յովհաննէս անուն քահանան որ գայթակղութեան եղած է Ֆաթսայի ժողովուրդին մէջ, իր հաղորդակցութիւններուն կ'աւելցնէ նաեւ հեռաւեալ քսմինեցուցիչ արարքները, որոնց ի տես ժողովուրդը բոլորովին պաղած թէ՛ քահանային և թէ եկեղեցիին, չգիտեր ինչ միջոցներու դիմել։

Ցիչեալ քահանան բաւ չի համարելով իր մինչեւ ցարդ բրածները, այս անգամ կը յօդուի գեղջուկ տէրտէրներու պարզամտութիւնը ի նպաստ իր քսակին պարարացման շահագործել և իրմէ ՍՐԲԱԼՈՅՍ ՄԻՒՌՈՆ խնդրուած տեն նպարավաճառ Եանքօէն գնած Զէթը իբրեւ Միւռոն ծախել անոնց, ամենայն սրբապղծութեամբ։

Ցիշեալ քահանան բաւ չի համարելով ասիկա,—որ քահանայական կոչման անդարմանելի արատ մը կը բերէ—բարեպաշտներու կողմէ եկեղեցիին նուիրուած խել մը արծաթեղէններ և Սկիհ մը գողնալով, Նիկսարցի Հայ ոսկերիչի մը կը տանի իր երէցկինին օղ և ապարանջան շինել տալու համար։ Ոսկերիչն ալ իւղոտ պատառի մը տալեւ գանելով ինքզինք, առանց ոևէ դժգամակութեան սիրայօժար կ'ընդունի Տիրոջ սեղանին անխիղճ պաշտօնեային

«ՄԱՆՉՈՒՄԷ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ 4

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

Վ. Է. Պ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

2.

Կաքեղբայրները

Կոմսը անոր նայեցաւ, Վալանթէն փախուած կ'երեւէր, դէմքին վրայ անօրինակ գորովի մը արտայայտութիւնը կար և աչքերը կը ճառագայթէին։ Երիտասարդը պարտուած զգաց ինքզինք և անոր ձեռքը ուժով մը սեղմելով ըսաւ.

—Կ'ընդունիմ... բայց ի՞նչպէս պիտի գործես։

—Ուշադրութեամբ մտիկ ըրէ, պատասխանեց զինուորը, Թիկնաթոռին մէջ իյնալով և դէմքին ալ նշան ընելով որ նստի։

Վալանթէն սիկառը վառեց և դէպի Լուին ծուելով, որ անձկութեամբ իրեն կը նայէր։

—Հիմա՛... ըսաւ կապոյտ ծուխի յորձանք մը արձակելով դէպի ձեղուն, հիմա՛...։

3

Ոռոշումը

—Մտիկ կ'ընեմ, աւելցուց կոմս Լուի, աղէկ լսելու համար դէպի առաջ ծռելով։

Վալանթէն ախուր կերպով ժպտեցաւ։

—1835 յունվար մէկն է հիմա, յարեց. քու աղնուականի կեանքդ լմընցած է ալ. հիմա դուն, այսօրուընէ պիտի սկսիս նոր կեանք մը, փորձութիւններու և պայքարի կեանքը, մէկ խօսքով մա՛րդ պիտի ըլլաս։

Կոմսը հարցական ակնարկ մը նետեց խօսողին վրայ։

—Միաքս պիտի բացատրեմ, շարունակեց Վալանթէն, բայց ասոր համար պէտք է որ նախ ինձի թոյլ տաս որ համառօտ մը քու պատմութիւնդ պատմեմ քեզի։

—Բայց գիտե՛մ ես, ընդմիջեց կոմսը անհամբերութեամբ։

—Թերեւս իր բոլոր պարագաներուն մէջ, բայց ձգէ որ պատմեմ ու սխալներս չտկէ։

Կոմսը ձանձրացուցիչ ճառ մը լսողի անհանգիստ չարժումը ըրաւ, զոր չի տեսնելու զարկաւ Վալանթէն և շարունակեց վառելով սկսաւ պատմութիւնը։

—Քու պատմութիւնդ քիչ շատ մատ է քու դասակարգիդ բոլոր մարդոց պատմութեան։ Ծնողքդ, որ աղնուական ընտանիքի մը շառաւիղն էր, ծընած տեսնդ քեզի համար 40,000 ոսկիի եկամուտ մը ապահովեց. հարուստ էիր և աշխատելու պէտք չուներիր, որով ոսկիին իրական արժէքը չգիտնալով տնտնչիս կը ծախսէիր, կարծելով թէ դրամը անսպառելի էր։ Ահա ինչ որ պատահեցաւ. օր մը ալ կործանումը առանց յուսալուդ առջեւդ կանգնեցաւ իր տարսափելի խստութեանը մէջ և նշմարեցիր քեզի սպառնացող թշուառութիւնը, այսինքն աշխատութիւնը. այն տեսն տա որոշեցիր մեռնիլ։

—Ասոնք ամէնքը չիտակ են, ընդմիջեց կոմսը, բայց կը մոռնաս որ այդ գերազոյն միջոցը որոշելէ առաջ փորձեցի հաշիներս չտկել, պարաքերս վճարել. ուրեմն ապրիլ կ'ուզէի դեռ։ Հաշուեցի որ 40,000 ֆր.ի չափ դրամ մը կը մնար ամէնքը, որ կրնար 60,000ի բարձրանալ սա տունին մէջի պարապ բաներովը, ըսաւ Թուլօրէն կոմսը։

Վալանթէն թիկնաթոռին մէջ վերցատկեց։

—60,000 ֆրանք, պոռաց, և դեռ կը յուսահատիս, մեռնիլ կ'որոշես. բայց մարդ Աստուծոյ, այս 60,000 ֆր.ը եթէ աղէկ գործածուի հարստութիւն մըն է. տասը միջոցո՛վ է որ քու սիրակնդ պիտի գտնուի...։

—Վերջապէս ի՞նչ պիտի ընես։

—Հիմա պիտի ըսեմ. քու սիրած կնոջդ անունը ի՞նչ է։

—Տօնա Ռոզարիօ տէլ Վալլէ։

—Շատ աղէկ, ըսիր թէ Ամերիկա մեկնեցաւ. չէ՞։

—Տասն օրէ ի վեր. բայց պէտք կը տեսնեմ քեզի հաղորդելու թէ, Տօնա Ռոզարիօն, զոր չես ճանչնար, աղնուական և անուշ աղջիկ մըն է որ երբեք ականջ կախած չէ իմ փալաքչական խօսքերուս և ոչ ալ նայած է այն տարաբոյ կարգի պերճանքներուս, զորս իրեն հաճոյ երեւնալու համար կ'ընէի...։

—Այն տեսն զարմանալի է քիչ մը թէ ի՞նչպէս կրցած ես ոչնչացնել քու հարստութիւնդ որ այնչափ մեծ էր։

—Նայէ՛, կարդա սեղանաւորիս սա բառը։

—Օ՜հ, յարեց Վալանթէն, թուղթը անդին հրելով, Սկարտանին մէջ կը խաղայի՞ր հա. ամէն բան հիմա հասկցայ, խե՜ղճ աղայ...Շատ աղէկ եղաւ, բոլոր վնասներուդ տեղը պիտի լեցնենք։

—Օ՜հ աւելի բան մը չեմ ուզեր, վրայտուաւ երիտասարդը բիբերը քթթելով։

—Լուի՛, մէկ տարիք ունինք հիմա, մայրս երկուքնիս ալ միասին մեծցուցած է. Աստուծոյ առջեւ եղբայր ենք մենք։ Երբ դուն անունով մը և հարստութեամբ մը պաշտպանուած էիր, և կեանքը անհոգ կերպով վարդերու պէս կ'ապրէիր, ես, դժբաղդ աղքատ մը, Բարիզի մայթերուն վրայ մոլորած, ամէն վայրկեան հերոսային պայքարի մը մէջ էի, պայքար մը որուն յաղթանակը պատառմը հացն էր մինակ. դուն պանութիւն կ'ընէի, Թատրոնի «քօնթրը մառք»ները կը ծախէի, վերջապէս ամէն, ամէ՛ն բան կ'ընէի. երբեմն ճակատս կրակներու մէջ կ'տրեր քաշած թշուառութիւններս մտածելով, բայց կը դիմանայի միշտ. բնաւ չպարտուեցայ և միշտ յաղթական եղայ. ա՛լ սիրտս սոկուն է և անվախ. հիմա, քաջութի՛ւն Լուի, երկու հոգի ենք որ պիտի կռուինք. դուն պիտի խորհիս և ես պիտի գործադրեմ, քենէ խելք, իմէ ուժ, և այսպէս օր մը, յաղթութիւնը պիտի տանինք եղբա՛յր, ապահով եղիր։

—Դիտեմ անձնուիրութիւնդ և կ'ընդունիմ զայն. հիմա ես քեզի բընաւ պէտք չեմ, մի վախնար թէ կ'ընդդիմանամ քեզի, բա՛յց... ա՜հ նորէն կը վախնամ թէ մի՛ գուցէ մեր բոլոր փայթերը և զոհողութիւնները պարապ երթան և մենք, ուշ կամ կանուխ, վերադառնանք այն գերագոյն միջոցին, որսէ արգելուցիր զիս...

—Թերահաւա՛ս մարդ, պոռաց Վալանթէն, այն ճամբուն մէջ ուրկէ պիտի անցնինք, հարստութիւնը, բաղդը մեր դէրն պիտի ըլլայ։

Լուի չկրցաւ խնդալը զսպել, ու

—Ըսէ՛ նայինք, յարեց, ի՞նչ պիտի ընես։

—Այն կինը զոր կը սիրես, Ամերիկայ կը գտնուի, անանկ չէ։

—Քանի մը հեղ ըսի եա՛ ...

—Աղէկ, հոն պիտի երթանք մենք ալ։

—Բայց նոյն իսկ չեմ գիտեր թէ Ամերիկայի ո՞ր մասին մէջն է։

—Ի՞նչ հարկ, Նորաշխարհը ոսկիի երկիրն է և հայրենիքը՝ արկածախնդիրներու. մեր կորսնցուցած հարստութիւնը պիտի վերահաստատենք փընտռելով զայն. ասիկա անախորժ բան մըն է։ Ըսէ նայիմ կինը ո՞ւր տեղացի էր։

(Շարունակէ)

ԿԻԼԻԿԻԱՅԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սառնայի խառն ժողովը փետր. 10ին բացառիկ նիստ մը գումարեց. այդ նիստին ներկայ գտնուեցաւ նաեւ կաթող. քնար. պատուիրակ Տ. Մովսէս Սրբազան։ Ժողովը միաձայն հաւանութեամբ ընդունեց տասներկու անդամներէ բաղկացեալ կաթողիկոսական յանձնաժողով մը, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ Ս. Կաթողիկոսը տեղիս կայարանէն ընդունելով Ն. Ամենապատուութիւնը, առաջնորդել դէպ ի նորաշէն Առաջնորդարանը, ուր հսկել այցելութեանց վրայ, և վերջապէս պատուել մեծարել արժանավայել կերպով Ս. Հայրապետը։

—Կաթողիկոսը Երուսաղէմէն հոս բերելու համար ընտրուած հրուիրակները փետր. 14ի ուրբաթ օր մեկնեցան Մէրսին, ուր օր մը սպասելէ վերջ, շաբաթ օր մեկնող աւստրիական շոգենաւով ուղեւորեցան դէպ ի Երուսաղէմ։

—Առաջն. Փոխ. Տ. Գէորգ Ա. քհ. ներկայացրեան, որ իրբեւ կրօն. հրաւիրակ ժամանակ մը բացակայ պիտի գտնուի տեղէս, կաթ. և եկեղ. գործերուն վրայ հսկելու համար մինչեւ իր վերադարձը, փոխանորդ կարգեց Տ. Աբրահամ Ա. քահանան։

—Մէրսինի Աղքատախնամը յանձնաժողովի նախաձեռնութեամբ ներկայացում մը տուաւ Մէրսինի մէջ գտնուող ամենայաջող թատերախումբին կողմէ։

Փետր. 13ի իրիկուան սովորական թրէնը Մէրսինէն տեղս ժամանելէն վերջ, մասնաւոր չոգեկառք մը Մէրսին տարաւ յիշեալ ներկայացումը — որ առամ մըն էր — տեսնել փափաքող Առանցիները. չոգեկառքը նոյնպէս ճամբան Տարսոն հանդիպեցաւ և հոնկից ալ բազմաթիւ անձեր առաւ Մէրսին տանելու։ Գիշերը ներկայացումէն վերջ դարձեալ նոյն մասնաւոր չոգեկառքը Առանցէն և Տարսոնէն առած անձերը իրենց քաղաքները վերադարձուց։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ նորընտիր լուսարարապետ Անսոյշեան վարդապետ, Պաղեստէն ճամբայ ելած է Երուսաղէմ, իր նոր պաշտօնին գլուխը անցնելու համար։

ԱԼԹԸ ՄԷՐՄԷՐԻ Թաղ. Խորհուրդը նկատելով որ եկեղեցիին առժամեայ քարոզիչ Տ. Կորիւն Վրդ. հրաժարած է, խնդրած է Պարիրարքարանէն որ Պէշիքթաշի քարոզիչ Տ. Գնել Վրդ. Գալէմքեարեան ուրբաթ և կիրակի իրիկունները քարոզ խօսի նաեւ իրենց եկեղեցիին մէջ։

ՏԱՐԷՆՏԷՅԻ մէջ յունուար 12ին մեռաւ Տ. Յակոբ քհ. Էգնեան, 65 տարեկան, բնիկ Հէքիմխանցի, 30 տարի առաջ ձեռնադրուած Մուշովկայ գիւղին վրայ, և 1898ին Տարէնտ փոխադրուած, ուր յաջորդաբար երեք քահանայ վախճանած էին։ Թաղումը շատ փառաւոր եղաւ։

ԱԿՆԱՑ գաւառական վարչութիւնը նկատելով որ Բինկեանի եկեղեցին և դպրոցը կարօտ վիճակի մէջ կը գտնուին, տեղին Թաղ. Խորհուրդին խնդրանքին համաձայն օգտակար դատեր է եկեղեցւոյ սեփական արծաթեայ սրբոց անօթները, որոնց ամբողջութիւնը 47 օխայի կը յանգի, ծախել և անոնց հասոյթը եկեղեցիին բարեպարգեւութեան, աղքատ դասակարգին յանձնել և իր այս տեսութիւնները հաղորդած է Պարիրարքարան, հաւանութիւնը առնելու համար։

ԱՍԿԷ ԱՌԱՋ Երզրումի առաջնորդ Տ. Զաւէն Վրդ. ինդրած էր Պարիրարքարանէն որ վէս զի Բաէն-Խնուսի առաջնորդական փոխանորդութեան համար դպրեվանքի վարդապետ մը դրկուի։

Այս մասին գրուեցաւ Դպրեվանքի վանահայրին, որպէս զի յարմար ընտրելի մը ներկայացնէ։

ՅԱՒՈՎ կը ծանուցանենք մեր Տիկին Թէրէզ Ալեքսանեանի, որուն յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, ուրբաթ, ժամը 9 ու կէսին (Ը. Ե.), Բերա, Պօն-Մարշէի կից, Հայ-Հռոմէականներու Ս. Երրորդութեան եկեղեցիին մէջ։

Հանգուցեալը մայրն է ծանօթ թաւշուքթակահար Տիրան պէյ Ալեքսանեանի, որ այս պահուս Բարիզ կը գտնուի։

Մեր ցաւակցութիւնները վշտահար արուեստագէտին ու հանգուցեալին ընտանիքին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՓՈԽԱՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Խնուսի-Բերդցի Տօնէական Մարգար անուն 35 տարեկան չիկահեր, խաժակն, հասակը կարճ քան միջակ, արուեստով կօշկակար, 13 ու կէս տարի առաջ ամուսնացած և մէկ ու կէս տարի կենակցելէ յետոյ կինն ու աղջիկ զաւակ մը թողլով պանդխտութեան ելնող ազգայինը 12 տարիէ ի վեր անյայտացած է։

Կը հրաւիրուին Արգոյ Ազգայիններն, որ եթէ երբեք յիշեալ ազգայնոյն ո՞ւր, ողջ կամ մեռեալ լինելուն մասին որ և է տեղեկութիւն ունին, Պատրիարքարանիս հաճին ծանուցանել։

(Դնդ.)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ԽԻՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՐՑՈՒՄ ՄԸ

Հարցում մը՝ որու որ անկ է։

«Կարելի՞ է որ հայ պակ մը յոյնի մը կնքահայրութեամբ կատարուի։»

Որ կատարուած է մայրաքաղաքիս գիւղերէն մէկուն մէջ՝ վերջին հինգշաբթի օրը, ԳԻՏԱԿ

Զեռնհասներու կողմէ զրկուած պատասխաններ սիրով պիտի հրատարակենք։

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ այրի Տիկին Նուրիցա Գ. Պօտոսեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Աղն. Տէր և Տիկին Յակոբ էֆ. Մանուէլեան, ի Նիկէ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

4 Մարտ 1903

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	100 05
Ռէժի	(Tab. Turcs)	374 —
Գոնսոլիտ.	(R. Turque D.)	30 02
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	126 50
Պանք. Օթթ.	(Banque Ott.)	604 —
Ֆրանսվալ	(Transvaal)	144 —

☛ Տես Խաչատուրեանի պարի ծանուցումը Դ. երես։

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Մեծ. ՏԻԳՐԱՆ Էֆ. ՇԱՀՃԵԱՆ (Պրուսա) Սկզբունքով չենք հրատարակեր այդ տեսակ յօդուածներ, որոնք ուրիշ թերթերու մէջ գրուած յօդուածներու վրայ կարծիքներ կամ դիտողութիւններ կը պարունակեն։ Այդ տեսակ գրուածք մը օգտակար չպիտի ըլլար «Մանզումէի ընթերցողներուն, քանի որ անոնք բնականաբար կարդացած պիտի չըլլային տկնարկուած յօդուածը։ Շնորհակալութեամբ կը հրատարակէինք եթէ տարբեր նիւթերու վրայ գրէիք։

ՊՐՈՒՍԱ, ԱՆՍՏՈՐԱԳԻՐ ՏԷՐ. — կը գանգատիք թէ Պրուսացիներու սուցիչներուն մեծագոյն մասը վկայական չունին և դպրոցը նախանձելի կացութեան մը մէջ չէ։ Ասանկ ամբաստանութիւն մը այն տեսն արժէք կ'ունենար, երբ գրուածին տակը ստորագրութիւն մը ըլլար, ցաւալի է որ Ձեր գրութիւնը թուական մըն ալ չունի. ասիկայ պարկեշտութեան հակառակ գործ մըն է, եթէ դուք ո՞ւ է խօսք ըսել կ'ուզէք դպրոցներու համար պէտք է բաց ճակատով խօսիք։

Առաջնորդ Մ. Մարտիրոսեան
Տես Դ. երեսը

ՍԱՐՐԱՖԻՒԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ում. ուն ազչ. գրա.	32—17
» » էն եիւքսէք	32 29
» » էն մշաղը	32 16
Բուսէլի չըմէն. ազչմ գրնա.	122 62½
» » էն եիւքսէք	123 50
» » էն մշաղը	122—50

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Ռէժի ազատնը Օս. լիր.	—
Սիկարէթ Ա.	0—20
» Բ.	—90
Թրամվայ	6—05
Ժուխանա	1—65
Օպլիկասիոն Թրամվայ	193—
Ասիւրանս	4—22½
Գոբրոտասիոն	0—06
Գամմէրսիալ	0—11
Գրէտի Ֆոնսիէ էժիպսիէն	266—25
Լօրիսմ	88-50
Պանք Նասիոնալ ոբ Կրէդ	419—
Թրանսվալ	145—
Բրխթըմ Թահվիլտթը	196—
Անտասոլը չըմ ազատնը	12—70

ԱԳՋԵԼԷՐԻՆ ՖԻՇԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշտան	ղշ. բր.
Պէյազ մէջիտիյէ ֆարգը	108—02
Մէթալիք	106 —
Ինկիլիզ ալթունը	110—02
Ֆրանսըզ ալթունը	87—35
Բոլ	90—
Գրէմթց ալթունը	51—06
Գարպոն գայմէսի	8—60

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 3 մարտ

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	92—
Օսմ. » գաբանը	29—75
» » Բ	60—50
» » Գ	31—87
Օսմանլը Պանգասը	14—18
Մըսըր Տուլ. մութթահիտէ	107—50
Գուլկար իսթիգրազը	92—50
Գամպիս Բարիզ 3 այ վատէ	25—36¼
Թրանսվալ	5—62
Շարթրէթ	3 28

Բարիզ 3 մարտ

Ֆրանս էսհ. 3% ֆր.	99 -87
Եէնի Օսմ. էսհամը գաբանաբ	30 -15
Բուսէլի չըմէնաբիֆերի	126 50
Իթալիա էսհամը	102 40
Բոքորթէթ Թիւրք	481—
Օսմանիյէ	—
Տուան Օթթոման	474—
Սբանեալ	91—60
Թրանսվալ	143 50
Էժիպսիէն իւնիֆիէ	109—20
Զարթրէթ	86 50

Վիէննա 3 մարտ

Լօնտրա իւզերիէ գամպիս	240—20
Բուսէլի չըմէնաբֆերի ֆր.	116—70

)(91)(

«ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ՄԱՐԹ ՄԱՐԻՈ

ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ

ԺԲ.

Պզտիկ Լանցիրն

Լիւսիէն անոր բացակայութեանը առենը առնին չշրջակաները քննեց։

Տունը բոլորովին առանձնացած դիրք մը ունէր, և անցորդները, որ հազուագիւտ պիտի ըլլային անդուշտ, քանի մը առանձնութիւն փնտռող սիրահար զոյգեր մինակ պիտի կրնային նշմարել այդ վայրին մէջ։

Եռեւի կողմը ուրիշ տուն մը կը բարձրանար, որուն կաթնած էր իրենց տանակը։ Գրեթէ միւնոյն բարձրութիւնն էր ան ալ, բայց քիչ մը աւելի լայն ու այլանդակ շինուածք մը ուներ։ Առկէ զատ, իրենց կողմը նայող պատուհան չուներ։ բոլոր պատուհանները ճամբուն վրայ էին։

Լիւսիէն առանձ տեսած էր անցած առենը։ Հմմտա անակ մը էր ան, և առանակին գոց։ Մինակ կիրակի օրերը կուգային անոր տէրերը։

Ուրեմն բացորդակ առանձնութեան մը մէջ էին։

Ժան իր այդ վիճակին մէջ դուրս պիտի չելլար բնաւ. Լիւսիէն ալ մտադրութիւն չուներ ցերեկները դուրս ելլալու։ Գիշերները պիտի երթար Բարիզ, ու տուն պիտի վերադառնար։

* * *

Ահա այս կարեւոր դատած նախազգուշութիւններն էր որ ձեռք առաւ Քրէսի Լիոնէի գողը։

Առանձ կատարեալ ընելու համար Ժանը խրատեց որպէս զի իրեւ ծառայ մէկը չառնէր իրենց տունը։ Արդէն առանկ պիտի ըլլար. որովհետեւ հակառակ պարագային Բոլէթը կը պահէին իրենց քովը։

Հետեւեալ առաւուն, Լիւսիէն Մէօսանի կայարանը եկաւ՝ լրագիր մը գտնելու և գործին վրայ քանի մը տեղեկութիւններ առնելու համար։

Կարդացած լուրը Թէս յանկարծակիի բերաւ զինքը, սակայն վատահութիւն մըն ալ ներշնչեց իրեն։

Թղթապանակին գողութիւնը քիչ մը ուրիշ հանգամանք ստացած էր հիմա, որովհետեւ լրագրին «օրուան դէպքերը» մասին մէջ հետեւեալը հրատարակուած էր.

Դրամատան պաշտօնեայի մը անձնասպանութիւնը

Հալ-Օ-Վէնի չրջականերու դրամատունի մը պաշտօնեան, Մարսիալ Լ..., երէկ կէս օրէն ետքը իր մեծերուն կը ներկայանար, անոնց ծանուցանելով քամնելի գողութեան մը պոհ ըլլալը։

Իր թղթապանակը, որ հարիւր հազար ֆրանքի մօտ դումար մը կը պարունակէր, վարժ գողի մը կողմէ վերցուած էր այն պահուն՝ երբ ինքը զբաղած էր հաշիւներու կարգադրութիւնով։

«Գողութիւնը հա՛սկցածին պէս, Մարսիալ Լ... փնտռեց անոր գործիչը, ու չգտնելով գնաց ոստիկանպետին իմաց տալու, և որ երկու ճարպիկ ոստիկանպաշտօնեաներ առաւ անոր հետ։

«Ոստիկաններէն մէկը անմիջապէս պաշտօնական աշխատած տեղը գնաց կարեւոր տեղեկութիւններ առնելու համար։ Այս գողութիւնը իրեն քիչ մը անճվմարտանմն կը թուէր, որովհետեւ առաջին անգամը չէր որ անհաւատարիմ պաշտօնեայ մը տա ընթացքը կը բռնէր՝ իր յանցանքը գոցելու համար։ Սակայն, պարտաւոր ենք խոստովանելու որ, սեղանաւորներուն Լ...ի վրայ տուած տեղեկութիւնները չա՛ս նպաստաւոր եղան, և անոնք երբեք կասկած մը չյայտնեցին իրենց պաշտօնեային համար։

Այս դէպքը տաժանելիօրէն խոցեց դրամատան պաշտօնեան, որովհետեւ, ոստիկանապետին կարեւոր հարցումներուն տեղեկութիւն տալէն ետքը, երբ իր Պէռնարէն փողոցի տունը դարձաւ երեկոյին, ցաւագին ապրումներով լսեց թէ, նոյն օրը կէս օրէն ետքը ոստիկան մը եկած էր տուն, և կարգ մը խուզարկութիւններ կատարած։ Հասատարօրէն կասկածելի, ու այս գողութիւնով ամբաստանուած կարծեց ինքզինքը, և քիչ ետքը ռէվոլվէրով մը դիմուեցաւ և աղաքները պառկեցնելու համար կնոջը բացակայութենէն օգտուելով, ուղեղը դուրս թափելու առիթը գտաւ։

«Մահը վայրկենական եղած է։ Պայթումը որ ամբողջ տունին մէջ արձագանգուեցաւ, անմիջապէս ուշադրութիւնը գրաւեց ո՛չ թէ միայն պաշտօնական գրեթէ յիմարացած կնոջ ու անարեկած երկու աղաքներուն, այլ նաեւ դռնապանուհիին և դրացիներու։ Պ. Անտռալ, թաղին ոստիկանապետը, այդ եղերերգական անձնասպանութիւնը լսածին պէս վրայ հասաւ և բոլոր ներկայ գտնուողները, որոնք լաւ կը ճանչնային խեղճ Լ...ը, հաստատօրէն յայտարարեցին թէ, ան երբեք այդպիսի գողութեան մը հեղինակը չէր կրնար ըլլալ »

Ասանկով Ժանին թշուառական ամուսինը անպատիժ պիտի մնար։

Այն միակ անձը որ օր մը կրնար ճանչնալ զայն, ալ գոյութիւն չունէր։

—Թերեւս չա՛ս կանուխ էր առնէն ելլելս, ըսաւ ինքնին մեքենօրէն։ Պահ... որո՛ւ հոգ, ալ չա՛ս զգուշութեան պէտք չունիմ։

Լիւսիէն արդարեւ ուրիշ լուրեր ալ առնել կարեւոր սեպեց։ Մտածեց խեղճ պաշտօնական թղթապանակին մէջ գտնուող Վիլ սը Բարիի և Քրէսի Ֆօնսիէի վրայ եղած պահանջումները անյայտացնել։

Ցերեկը Մէօսանի Նպարավաճառէ մը պիսքիւիի թիթեղէ տուփ մը առաւ, և երբ Ժան գուրս ելած էր քանի մը բաներ գնելու, անոր մէջ դեռեղեց խնամով թուղթերը։ Տունին ետնիքը ելաւ և պահելու տեղ մը փնտռեց։ Երդիքին տախտակներէն մէկը բանալով անոր մէջ դեռեղեց թիթեղէ տուփերը, և վստահ ըլլալէն ետքը թէ ո՛չ դուրսէն և ո՛չ ներսէն անոր ոչ մէկ հետքը կը նշմարուէր, վար սեղանատուն իջաւ, և Ժանին վերադարձին սպասեց։

Թարգմ. ՇԱՀԻՆ

(Շարունակելի)

ԻԼԱՆ

Տէրտատէթ վէ ճիվարը Թէլէկրաֆ խաթլարընդն Թամիրի իլուն միւպայատ օլունանաղ օլան պին եէթմիշ պէշ սատէտ քէսթանէ վէ եա չբրալը չամ տիրէք Բուսմէլի հիսարընա վէ էտրնէ պէշ միւտիրիյէթի տարիէսի իլուն օլան 680 սատէթ մէջէ սիրէք սէ Թէֆիւրատը վէ Կէլիպօլու վէ Տէտէ Աղաճ վէ Եպրիճա իսկէլէլերինէ Թէսլիմ օլունմագ իւզրէ մէվքի միւնագասայա գօնուլուգունտան Թէլէպ օլանար, չէրտիթը միւնագասայը անլայսպ օնա կէօրէ բէյ սիւրմէք իլուն եվվէլ էտրսէ 100սէ 10 հիսապլը Թէէմիւթ նագասիյէ վէ եասիատ Տէրտատէթ Թիմուրթ Օսմանլը մուգավէլէթ մուհարրիրինէն մուսատտագ քէֆալէթը գավիյէլերինի համիլէն էյեսմբ Թաթիլիսէն մատտա պէտէր կիւն Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթի մէճլիսը իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլերի իլան օլունար։

19 յունպար 318

ԱՐԶՈՒԻ ՀԱՄԻԷԹԼԷ ԶԷՆԿԻՆ ՕԼՄԱԳ ԻՀԹԻՄԱԼԻ

Իզմիր Համիտիյէ Սէնայի մէքթէպի մէնֆաթնա մախսուս օլմագ իւզրէ Հիւքիւմէթը Սէնիյէնին միւսատտէսիյլէ Թէրթիպ վէ քէլիտէ իտիլէն բիւեանգօնրն էր Թարաֆճա կէօրտիւկի բազպէթ վէ էմնիյէթը ուսմանիյէսէն տօլաբը պու տէֆա եէտինէի Թէրթիպի չզգարըլտըղընտան պիւսիմէվէ էյԹամբէրվէր զէվաթը ալիյէ վէ միհթէրէմէ իշպու բիանգօնրն իլթիրագ վէ իլթիրասընա տավէթ օլունար։

Թալէի եավէր օլանլարա էն պէօյիւմ իֆրամիյէ **500,000** դրուշ

Մէնմաւի պիլէք 12,000 սատէ օլուպ 6,000ի մէնիտիյէ 20սէթ զիյրսէ կէօսքէրիլէն բագսիմաթ միւնիպիոնէ **4,657,600** դրշ. զագանանագ տր։

1	սատէ միւքեանֆաթ օլմագ իւզրէ	150,000	150,000	8	Իքրամիյէ	5,000	40,000
6	սատէ միւքեանֆաթ օլմագ իւզրէ	10,000	60,000	3	»	4,000	12,000
1	իքրամիյէ	350,000	350,000	2	»	3,500	7,000
1	»	100,000	100,000	16	»	3,000	48,000
1	»	65,000	65,000	5	»	2,500	12,500
1	»	60,000	60,000	3	»	2,200	6,600
1	»	55,000	55,000	30	»	2,000	60,500
1	»	50,000	50,000	5	»	1,800	9,000
1	»	45,000	45,000	8	»	1,600	12,800
2	»	40,000	80,000	31	»	1,500	46,500
1	»	20,000	20,000	8	»	1,400	11,200
1	»	14,000	14,000	10	»	1,200	12,000
1	»	12,000	12,000	139	»	1,000	139,000
3	»	10,000	30,000	11	»	900	9,900
3	»	9,000	18,000	321	»	800	256,800
5	»	8,000	40,000	6	»	700	3,600
2	»	7,000	21,000	5,356	ամօրթի		2,781,000
2	»	6,000	12,000				
		Գազանանագ պիլէթլէրին մէճմուը		6,000	սատէ		4,657,600

Իսապէթ իսէէնէ իքրամիյէնին եէթիւնի

ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ԳԻԵԱՐԸ

1/1 Թամ պիլէթ հէր քէշիսէ իշուն 4 մէճմ. ||1/4 բասպ պիլէթ հէր քէշիսէ իշուն 1 մէճմ.
1/2 նըսֆ » » » » 2 » ||1/8 սէքիզ » » » » 1/2 մէճմ

Շըբարը վիրէճէք միւհթէրէմ միւշթէրիլեր պիլէթլէրին էմանընը չրգան էա մանտաթօսթ, եափօտ բօլիա օլաբագ բէշինէն իրսալ էյլէմէլերի լազըմ տր։ Հէր միւշթէրիեէ քէշիսէ օլան բիանգօնրն լիսթասը իրսալ օլունանաղը կիպի մէյլբիր բիանգօնրն շէրտիթինի հավի բըլան տախի իրսալ գըլէնէր։

Պիլէթլէր՝ զիյրսէ պէեան օլընան գօլէքթէօրլէրին մաղազալարընտա Ֆիրուխթ օլընմագաա տր։

ԻԶՄԻՐՏԷՐԻ ԳՕԼԷՔԹԷՕՐԼԷՐ

Եուսուֆ Օզլը խանընտա Միսաքմուրքան վէ շուրէքեասը էֆէնտիլէր։
Սէրվիլի խանընտա Եազօ Ռուսօ էֆ.
Զուգա պէտէոթէնինտէ Նիսիմ Տավիտէս էֆէնտի.
Արապ խանընտա Մօրտախայ Լէվիէֆ.

ՏԷՐՍԱԱՏԹՏԷՐԻ ԱՃԷՆԹԱՎԱՐ

Սիրքէճիէ Քիւչիւք Իսմիլ փաշա խանընտա Նումէրօ 8, Տավիտէս վէ Վէնթուրա էֆէնտիլէր.
Կալաթատա Խավեար խանընտա Տավիտ Եէրուշալէմի էֆէնտի.

ԱԹԼԱՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1809ԻՆ
ԺՕՐԺ Դ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՕՐՈՎ

	Անգլ. ոսկի
Դրամագլուխ.—	3,437,000
Արկածելոց վճարուած.—	15,000,000

Այս ընկերութիւնը յանձնարարելի է իր գործառնութեանց ընդարձակութեան և վճարումներուն կանոնաւորութեան համար։

ԼԱ ՍԻԼԻՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Փոխադրութեան ճիւղ

Դրամագլուխ	5,000,000 ֆր.
Պահեստի դրամագլուխ	1,000,000 »

Ապահովագրութիւն Ծովի, ցամաքի և Գետի ճամբորդութեանց Շոգենաւով Առագաստանաւով, Բեռնանաւով և երկաթուղիով։ Դիւրամատչելի պայմաններ և սակագիններ։

ԶՈՒՑԻՐԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԿԱՆԻ ԴԷՄ

Վէնքէրթիւրի մէջ հիմնուած

Այս Ընկերութիւնը յանձնարարելի է իր չատ դիւրամատչելի պայմաններովը արկածներու մասին։

Գրասենեակ Պոլիս, Թոմսրն խան, թիւ 11

Դեր - Գործակալ ՆԻՇՇԱՆ ԺՕՐԺԻԱՆՏԷՍ

Հնդհ. Գործակալ ԺՕՐԺ ՆԱՔԻԷԱԼ

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԹՈՐԻՍԻ ԹԷՍՍԻՍ 1863

ԱՆՈՒՆ ՇԻԷՐԷՔԻ
ԹԷՄԱՆԷՆ 250,000,000 ՖՐԱՆԳ
ՍԷՐՄԱՆԷՆ 333 ՆՈ

Ի՛ԹԻՆԷՕՆ

ՊԻՇՄԷԷԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ

ԱԼԷՆԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Պու ֆապրիգա՝ Բարիզին 1900 էքսբոզսիսիոնունտա 23 միտալեա իլէ 16 պէօյիւք միւքեանֆաթա նաիլ օլմուշ տիր։

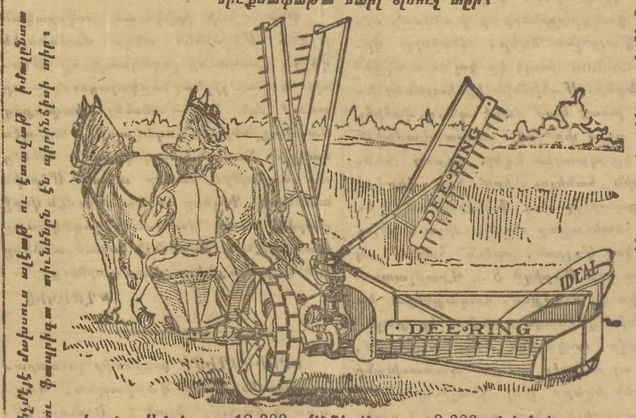

Պիլէնէն մասնաւոր տեսակ մը ուր ինքնաշարժ մը կ'ելլայ։

Տիրինկ մասնաւորապէս ամերիկեան դաշտերու համար։

Ամերիկեան դաշտերու համար։

Ելլէնդ Ադէլէտա — 12,000 ֆէնիկեան դալտա — 9,000 Դլեն. Լոբ տր։

1904

Իմիթ եէնի պիր ասրրա տուխուլ էյլէսիք։ Միրուր իսէն զէման՝ չիմամ եիւզ սէնէյի կէչմիշ, պինանէ ալէյհ վուգու